

Algemeen	
Onderwerp	Zak- en kleedgeld bij residentiële jeugdhulp
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Annerike Jager
Eenheid	Beleid en bestuur
E-mail	a.jager@gooisemeren.nl
Kenmerk	DOC-24007639
Datum	5 november 2024

Voorstel

1. De manager Inkoop & Contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek opdracht te geven om de zak- en kleedgeldregeling uit paragraaf 5a van de landelijke Regeling Jeugdwet te verwerken in de overeenkomsten met de aanbieders residentiële jeugdhulp.
2. De manager Inkoop & Contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek te mandateren om, lopende deze overeenkomsten, wijzigingen door te voeren in de bedragen voor zak- en kleedgeld in overeenstemming met de periodieke landelijke aanpassingen van deze bedragen.

Kernboodschap

De huidige afspraken over zak- en kleedgeld in de overeenkomsten met de aanbieders van jeugdhulp met residentieel verblijf zijn niet in lijn met de per 1 januari 2024 in werking getreden regeling zak- en kleedgeld in paragraaf 5a van de landelijke Regeling Jeugdwet. Herziening van de overeenkomsten is daarom nodig. De gemeente is namelijk verantwoordelijk voor deze kosten op grond van artikel 2.3 Jeugdwet als de ouders deze kosten niet voldoen. In het kader van hun jeugdhulpplicht moet de gemeente in die gevallen een financiële vergoeding voor zak- en kleedgeld beschikbaar stellen, die de jeugdhulpaanbieders aan de desbetreffende jeugdige verstrekken.

De ervaring is dat als kinderen niet in residentieel verblijf jeugd verblijven maar wel een jeugdbeschermingsmaatregel hebben, zak- en kleedgeld soms toch niet door ouders betaald (kan) worden. Gemeenten hebben dan de verantwoordelijkheid in die gevallen zak- en kleedgeld te betalen vanuit de jeugdhulpplicht. We kunnen daarbij aansluiten op de regeling bijzondere pupilkosten in het Toelatingsdocument Gecertificeerde Instellingen.

Aanleiding

Op 1 januari 2024 is een nieuwe landelijke regeling over zak- en kleedgeld in werking getreden: [paragraaf 5a van de Regeling Jeugdwet](#). Deze landelijke, uniforme regeling voor financiering, uitbetaling en de hoogte van zak- en kleedgeld voor jeugdigen in een residentiële instelling is ontwikkeld op advies van de [Kinderombudsman](#).¹

De nieuwe regeling verplicht de jeugdhulpaanbieder om een jeugdige die ten minste 1 maand voltijds in een accommodatie verblijft zak- en/of kleedgeld te verstrekken. Deze verplichting geldt alleen als de ouders niet voldoen aan hun onderhoudsplicht. Een jeugdige van 6 tot 12 jaar krijgt alleen zakgeld en een jeugdige van 12 jaar of ouder krijgt zak- en kleedgeld. De jeugdhulpaanbieder kan het zak- en kleedgeld verhogen als dat naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder redelijkerwijs noodzakelijk is in verband met bijzondere omstandigheden. Indien een jeugdige bij de opname of gedurende het verblijf in een accommodatie geen of onvoldoende kleding of schoeisel tot zijn beschikking heeft, verstrekt de jeugdhulpaanbieder op de kortst mogelijke termijn benodigde kleding en schoeisel aan de jeugdige.

Aanbieders en gemeenten moeten dus goede afspraken over maken in de overeenkomsten die zij afsluiten over:

- a. zak- en kleedgeld verstrekking basisbedrag;
- b. verhoging zak- en kleedgeld bij bijzondere omstandigheden;
- c. verstrekking kleding of schoeisel.

¹ Voorbeelden van verblijf in een residentieel instelling zijn kleinschalig verblijf, kamertraining-centra, woon- en leefgroepen, gesloten jeugdhulp en gezinshuizen

De '[Handreiking Zak- en kleedgeld](#)',² geeft nadere invulling aan de zak- en kleedgeld regeling in de Regeling Jeugdwet.

Doel

De jeugdige in verblijf beschikt over voldoende zak- en kleedgeld. Zakgeld is bestemd voor kleine dagelijkse uitgaven waarover een jeugdige zelf kan beslissen. Het kleedgeld is bedoeld voor de aanschaf van benodigde kleding en schoenen voor twaalfjarigen en ouder. Dit is van cruciaal belang voor de financiële educatie van jeugdigen en draagt bij aan hun ontwikkeling op dit vlak.

Argumenten

Voorstel 1:

Het is verplicht om deze wettelijke regeling uit paragraaf 5a van de Regeling Jeugdwet te verwerken in de overeenkomsten met aanbieders residentiële jeugdhulp.

Voorstel 2:

Het is verplicht om de periodieke landelijke aanpassingen van deze bedragen in bijlage 1a. behorende bij artikel 5a.1 van de Regeling Jeugdwet te verwerken in de overeenkomsten met aanbieders residentiële jeugdhulp. Mandatering van de manager Inkoop & Contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek is efficiënt: het voorkomt overbelasting van de gemeenten en versnelt het verwerkingsproces van aangepaste bedragen.

Het Rijk draagt zorg voor de periodieke aanpassingen in bijlage 1a. behorende bij artikel 5a.1 van de Regeling Jeugdwet. Hierbij houdt het Rijk rekening met de door het Nibud geadviseerde bedragen.

Kanttekeningen

Toepassingsbereik

De nieuwe regeling is van toepassing op verblijf in residentiële instellingen. De regeling geldt ook in geval van verlengde jeugdhulp met verblijf.

De regeling is niet van toepassing in de volgende gevallen.

- a. Pleegzorg is expliciet uitgesloten in de Artikelsgewijze toelichting op artikel 5a.1 van de Regeling Jeugdwet. Zak- en kleedgeld dat ouders niet betalen, maakt volgens de overeenkomsten met de pleegzorgaanbieders deel uit van het basisbedrag pleegzorgvergoeding voor opvoeding en verzorging.
- b. De regionale ingekochte Tussenvoorziening (verblijf van maximaal 28 dagen als time-out, met doel inzet op terug naar huis). Want verblijf in de Tussenvoorziening is in de regel korter dan 1 maand voltijds.
- c. Bij een jeugdbeschermingsmaatregel zonder residentiële jeugdhulp. De ervaring is dat als kinderen niet in jeugdhulp verblijf zitten maar wel een jeugdbeschermingsmaatregel hebben, zak- en kleedgeld soms toch niet door ouders betaald (kan) worden. Gemeenten hebben dan de verantwoordelijkheid in die gevallen zak- en kleedgeld te betalen vanuit de jeugdhulpplicht. Zak- en kleedgeld, indien ouders niet betalen, valt daarbij onder de regeling bijzonder pupilkosten. Een Gecertificeerde Instelling (GI) kan per maatregel maximaal € 500,00 declareren aan daadwerkelijk gemaakte bijzondere pupilkosten jeugdbescherming. Met verantwoording achteraf. Zonder kosten dus geen declaratie.

Met de nieuwe regeling zak- en kleedgeld wordt uitgekomen op een tarief zak- en kleedgeld in residentiele instellingen van (bij 12 jaar en ouder) 84 euro/maand x 12 = 1008 euro/jaar. Het bedrag van € 500,00 bijzondere pupilkosten is dan niet toereikend. Indien ouders geen zak- en kleedgeld betalen en het maximale bedrag van € 500,- is niet toereikend, kan de GI, na voorafgaand overleg met de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie nogmaals € 500,00 bijzondere pupilkosten declareren.

Geen vermogenstoets

Volgens de Toelichting op paragraaf 5a van de Regeling Jeugdwet is een vermogenstoets niet toegestaan bij ouders die tekort schieten in hun onderhoudsplicht en het zak- en kleedgeld niet betalen voor hun kinderen. De jeugdhulpaanbieder wijst ouders zodra hun kind gaat verblijven in een

² Deze handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en Veiligheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten Jeugdzorg Nederland (VNG), Jeugdzorg Nederland en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland.

residentiële jeugdhulpvoorziening op hun blijvende verantwoordelijkheid om zak- en kleedgeld te betalen. Zie ook de beslisboom in bijlage 1.

Landelijk Transitie Arrangement

De VNG is verantwoordelijk voor verwerking van de nieuwe regels zak- en kleedgeld in de verblijfsvoorzieningen die zijn opgenomen in het Landelijk Transitie Arrangement (LTA). Inkoop- en contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek draagt er zorg voor dat de jeugdhulpaanbieders vervolgens ook via DLP kunnen declareren.

Administratieve lasten

Er zal sprake zijn van een lichte stijging van administratieve lasten bij aanbieders residentieel verblijf en bij de gemeentelijke uitvoeringorganisatie. Dit is onontkoombaar bij de uitvoering van een nieuwe wettelijke regeling. Zie hieronder bij het kopje **Uitvoering** hoe er voor gezorgd wordt de administratieve lasten voor aanbieders en gemeenten zo laag mogelijk te houden.

Inwerkingtreding

De nieuwe zak- en kleedgeldregeling treedt in werking nadat deze is verwerkt in de overeenkomsten met de aanbieders residentiele jeugdhulp. Streefdatum daarbij is 1 juli 2025. Met terugwerkende kracht verwerken brengt namelijk ongewenste verzwarende van administratieve lasten met zich mee voor aanbieders en gemeentelijke uitvoeringsorganisaties. Betaling door gemeenten op basis van de oude zak- en kleedgeldregeling, als ouders dit niet deden, vindt momenteel uiteraard wel plaats en verloopt naar tevredenheid.

Financiën

De zak- en kleedgeld regeling bij residentieel verblijf heeft de volgende drie componenten:

- a. Verstrekking basisbedrag.
- b. Verhoging bij bijzonder omstandigheden.
- c. Verstrekking kleding of schoeisel als jeugdige daar niet of onvoldoende over beschikt bij opname of gedurende verblijf.

Het verstrekken van zak- en kleedgeldregeling bij jeugdbeschermingsmaatregel zonder residentieel verblijf zal sporadisch voorkomen en dit zat grotendeels al verdisconteerd in de bijzondere pupilkosten. We verwachten hierdoor dan ook geen significante kostenstijging. In de berekening van de kosten verderop in dit advies is dit component dan ook verder niet meegenomen.

Ad a. De hoogte van het basisbedrag zak- en kleedgeld is als volgt landelijk vastgelegd

Bedragen in bijlage 1a behorende bij artikel 5a.1 van de Regeling Jeugdwet m.i.v. 1 januari 2024 <i>Dit bedrag wordt periodiek op landelijk niveau periodiek aangepast</i>		
Leeftijd	6-12 jaar	12+ jaar
Zakgeld	€ 12,- p/maand	€ 30,- p/maand
Kleedgeld	€ 0,- p/maand	€ 54,- p/maand

Er is landelijk voor gekozen om deze bedragen iets hoger vast te stellen dan de geadviseerde [Nibud](#) bedragen. Jeugdigen die bij hun ouders wonen krijgen, naast het zak- en kleedgeld, vaak meer vergoed door hun ouders dan jeugdigen in instellingen en daarom is het bedrag in de Regeling voor zak- en kleedgeld in ieder geval iets hoger vastgesteld dan de bedragen die het Nibud adviseert. Verder wordt het zak- en kleedgeld voor jeugdigen in accommodaties niet gerelateerd aan specifieke leeftijden, aangezien dit veel administratieve lasten voor jeugdhulpaanbieders met zich mee zou brengen. Er is landelijk gekozen voor twee leeftijdsgroepen (namelijk "6-12 jaar" en "12 jaar en ouder") en voor elke leeftijdsgroep geldt een vast basisbedrag voor zak- en kleedgeld.

Hierboven is onder argument 2 al aangegeven dat het Rijk zorg draagt voor de periodieke aanpassing van de bedragen. Als het Nibud aanpassing van de bedragen voor zak- en kleedgeld adviseert, naar aanleiding van door het Nibud uitgevoerd periodiek onderzoek, past het Rijk de bedragen in de landelijke regeling aan. Dit wijkt af van de reguliere indexatie in de overeenkomsten met de aanbieders

residentiële jeugdhulp. Inkoop en contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek draagt dan zorg voor verwerking van de periodieke aanpassing in de contracten met de aanbieders.

Ad b. Verhoging zak- en kleedgeld bij bijzondere omstandigheden

In artikel 5a.1 lid 3 van de Regeling Jeugdwet staat dat de jeugdhulpaanbieder het bedrag aan zak- en kleedgeld kan vermeerderen als de jeugdhulpaanbieder van oordeel is dat dit *redelijkerwijs* noodzakelijk is in verband met bijzondere omstandigheden. Gemeente/jeugdconsulent en aanbieder dienen in overleg te bepalen of sprake is van zo een omstandigheid. Is dit het geval, dan zal het zak- en kleedgeld vermeerderd worden met een bedrag tot de Nibud-normen plus 50%.

De VNG heeft desgevraagd aangegeven dat er geen algemeen toetsingskader is ontwikkeld aan de hand waarvan aanbieder en gemeente kunnen bepalen of van een bijzondere omstandigheid sprake is. Want zo een toetsingskader zal volgens de VNG nooit compleet zijn. De VNG geeft als voorbeeld van zo een bijzondere omstandigheid die redelijkerwijs noodzaakt tot een extra bijdrage de situatie dat een jeugdige extra slijtage heeft aan kleding als gevolg van de problematiek van deze jeugdige.

Er waren hier in het verleden ook geen aparte productcodes voor. Het opstellen van een prognose voor de verwachte kosten per gemeente is daarom niet mogelijk. Naar verwachting zullen bijzondere omstandigheden zich zelden voordoen. In de berekening van de kosten verderop in dit advies is dit component dan ook verder niet meegenomen.

Ad c. Bekostiging verstrekking kleding of schoeisel bij opname

Wanneer een jeugdige bij opname geen of onvoldoende kleding of schoeisel blijkt te hebben, verstrekt de jeugdhulpaanbieder de jeugdige op de kortst mogelijke termijn de benodigde kleding en schoeisel. Dit dient te worden bekostigd door de gemeente. Het bedrag hiervoor is dan voor alle leeftijdscategorieën drie keer het maandelijks bedrag aan kleedgeld zoals weergegeven in de tabel hierboven. Dit in navolging van het advies hierover in bovengenoemde 'Handreiking Zak- en kleedgeld'. Hier waren in het verleden geen aparte productcodes voor. Het opstellen van een prognose voor de verwachte kosten per gemeente is daarom niet mogelijk. Naar verwachting zullen deze omstandigheden zich niet vaak voordoen. In de berekening van de kosten verderop in dit advies is dit component dan ook verder niet meegenomen.

Financieel effect en dekking

Het gaat in de hele Regio Gooi en Vechtstreek om een geprognoseerde verhoging binnen een bandbreedte van € 35.000,- (als 50 % van de ouders geen zak- en kleedgeld betalen) tot € 70.000,- (als 100 % van de ouders geen zak- en kleedgeld betalen). Deze prognose is gebaseerd op het aantal jeugdigen voor de hele Regio daadwerkelijk in residentieel verblijf op 1 oktober 2022. Omgerekend vanuit etmalen naar maanden. Met 24 jeugdigen 6-12 jaar en 63 jeugdigen 12+ jaar.

De uiteindelijke kosten per gemeente volgen, na wijziging van de overeenkomsten, uit het aantal jeugdigen waarvoor de betreffende gemeente daadwerkelijk het zak- en/of kleedgeld gaat betalen.

Dekking van de lasten zak- en kleedgeld

Zak- en kleedgeld verstrekking is het verstrekken van een individuele maatwerkvoorziening jeugdhulp. Daarom horen de kosten ten laste gebracht worden van de gemeentelijke budgetten voor individuele maatwerkvoorzieningen jeugd.

Uitvoering

Inkoop en Contractbeheer van de Regio Gooi en Vechtstreek draagt zorg voor de wijziging van de overeenkomsten in afstemming met de aanbieders residentiele jeugdhulp

In de overeenkomsten zal in ieder geval het volgende opgenomen worden:

- a. het doel van het zak- en kleedgeld;
- b. de hoogte van het bedrag voor zak- en kleedgeld conform bijlage 1 van de Regeling Jeugdwet;
- c. de periodieke verhoging conform de Regeling Jeugdwet;
- d. afspraken over de wijze van verantwoording van zak- en kleedgeld door jeugdhulpaanbieders;
- e. de methode hieronder beschreven onder het kopje '*Beperken administratieve lasten bij uitvoering*'.

Beperken administratieve lasten

Zak- en kleedgeld bij residentieel verblijf

Uitgangspunt is dat ouders zak- en kleedgeld betalen ingeval van residentieel verblijf. Doen zij dat niet, dan is een rechtmatige betaling door gemeenten op basis van [paragraaf 5a van de Regeling Jeugdwet](#)

aan de orde. Een nadere beschikking door gemeente of bepaling van GI is dan niet meer nodig. Dit beperkt de administratieve lasten.

De beslisboom uit de 'Handreiking Zak- en kleedgeld' wordt gehanteerd door aanbieders residentiële jeugdhulp en gemeenten. Zie bijlage 1 voor deze beslisboom. Inkoop- en contractbeheer van de Regio draagt in afstemming met bedrijfsvoering van de gemeenten zorg voor een werkinstructie ter uitvoering van de Regeling. Deze zal aan sluiten op de beslisboom en de informatie van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

Zak- en kleedgeld bij een jeugdbeschermingsmaatregel zonder verblijf

Indien ouders geen zak- en kleedgeld betalen bij een jeugdbeschermingsmaatregel zonder verblijf en het maximale bedrag van € 500,- bijzondere pupilkosten is niet toereikend, kan de GI, na voorafgaand overleg met de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie nogmaals € 500,00 bijzondere pupilkosten declareren.

Inkoop- en contractbeheer van de Regio informeert de jeugdhulpaanbieders en GI's over deze werkwijze in het reguliere accounthoudersoverleg met hen.

Hanteren landelijk productcodes

Voor de uitbetaling van zak- en kleedgeld hanteren we in het DLP (Digitaal Leefplein) de landelijke [productcodes](#) van het Ketenbureau I-Sociaal domein. Dit betekent dat in de toekomst desgewenst rapportages gegenereerd kunnen worden over aantallen verstrekkingen zak- en kleedgeld en de daaraan verbonden kosten.

Bijlage(n)

1. Beslisboom voor verstrekking van zak- en kleedgeld voor jeugdhulp met verblijf

Bijlage 1 Beslisboom voor verstrekking van zak- en kledinggeld voor jeugdhulp met verblijf

